

MILITARIZEM PRAZNUJE ORGIJE V FRANCJI.

V MILITARISTIČNEM OZIRU JE EDJAJ FRANCIJA, KAR JE BILA PREJE NEMOČJA.

Kanoni in bajoneti so glavna opora Francije.

Pariz, Francija. — Ko je bila končana vojna, ki je končala (1) vojne, je Francija zajahala militarističnega konjička, da ukazuje "osvojenim narodom" v Evropi.

Slika o francoski vojni sili na morju in na morju je po razpravi v francoskem parlamentu sledila:

Armada sestoji iz 107 divizij, vsaka divizija je pod zapovedništvom enega generala in divizijem je dodeljena pehota, topništvo, konjenica in oddelek letalcev.

Pehota sestoji iz štiri in šestdeset domačih polkov, 6 polkov sušev, 30 polkov severoafriških strelcev, 13 bataljonov oboroženih s strojnimi, pet skupin plamincev na bicikljih, pet polkov tujzemskih legije, pet polkov lahke pehote, 22 polkov na tovornih avtomobilih.

Topništvo sestoji iz sedem in dvajset polkov, 12 polkov težkega topništva s konjsko predprego, pet polkov lahkega topništva, devet polkov težkega topništva s motorno priprego, pet polkov za obrambo proti napadu iz zraka, pet polkov severoafriškega topništva, štiri polkov kolonialnega topništva, dveh polkov težkega železniškega topništva.

Konjenica sestoji iz pet in štiriideset domačih polkov, pet polkov afriških plamincev, trinajst polkov spahijev, dva in števno strojne na avtomobilih in oddelkov raznih drugih kolonialnih konjenikov.

Pijonirska četa sestoji iz sedem in dvajset kompanij, osem in dvajset kompanij železniških pijonirjev in šest in trideset kompanij telegrafistov in telefonistov.

Letalski zbor sestoji iz sto dva in devetdeset bojnih švadronov.

Davki v Evropi se ne znižujejo, ker vse države posnemajo francoski vzgled. Kljub temu pa vse evropske države vpijejo "Amerika pomaga nam, da se rekonstruiramo." Dokler bo blamirani militarizem na prvem mestu v Evropi, je ta Evropa vsaka pomoč iz Amerike brez koristi. Kajti Evropa se pripravlja za novo, še strašnejšo vojno, katero naj tudi sama izvaja. Enkrat bo že pamet srečala ljudi v Evropi.

PREDEN ZASNUBIŠ DEKLICO, SI OGLEDI NJENO NOGO!

New York, N. Y. — Ženska lepota je prej v nogah, kakor pa v obraznih potezah, meni dr. F. E. Hayden.

"Če bi vsak mladec, ki zasnuubi kraljico svojega srca, zahteval po prej sliko njenih nog namesto portreta njene glave, bi bil ta svet poln srečnih zakonov," je se pridotal.

"Po njihovih nogah jih lahko izpoznamo," je dejal zdravnik. "Paži se, mladec, dekleta s visokimi petami in koničastimi čizmi pa z nezoprednimi nogami! Njena pamet je jako plehka. Ona je vdana plesu ter misli samo na zabavo. Za reči na domu se ne bria. Pametno dekle nosi primerne čizme in ima zdrave, normalne noge."

Dr. Hayden je zatrdil, da je pregledal noge pri 500 slušateljicah na kansaski univerzi, pa je našel samo dva para novovršenih in popolnih. En par takih nog je imela neka Kitajka. Med 250 slušateljicami na newhampshirski univerzi ni našel niti enega para nog pravih in dovršenih.

VREME

Deloma oblačno in vreme nestanovitno. Spremenljivi južni vetrovi.

Solnčni vzhod ob 4.30, solnčni zahod ob 7.30.

KRUPP MORA V JEČO V FRANCJI.

Tako pravi kasacijski dvor v Franciji.

Pariz, Francija. — Francoski kasacijski dvor je odločil, da mora baron Krupp von Bohlen in Holbach takoj nastopiti kaznen petnajst let ječe. Kasacijski dvor vtemeljuje svoje mnenje s tem, da v Poruhru postoji vojno stanje in je zaradi tega upravičena obsodba po vojnem sodišču.

Kruppovi advokati so drugega mnenja in izjavljajo, da zasedenje Poruhru po določbah v versajlski mirovni pogodbi ni vojni akt in zaradi tega spada Krupp pred civilno sodišče.

Krupp je bil obsojen na petnajst let ječe in 100 milijonov mark denarne globe. Takrat je denarna globa znašala deset tisoč dolarjev, zdaj pa znaša le dvajset dolarjev.

PRVA SEJA COOLIDGEVEGA KABINETA PRIHODNI TOREK.

Seja bo ali v hotelu New Willard, kjer ima predsednik začasno svoj glavni stan, ali pa v Beli hiši.

KABINET BO RAZPRAVLJAL O VAŽNIH VNANJH IN DOMAČIH ZADEVAH.

Washington, D. C. — Prva formalna kabinetna seja Coolidgeve administracije se bo vršila prihodnji torek dopoldne.

Seja bo ali v hotelu New Willard, kjer ima novi predsednik začasno svoj glavni stan, ali pa v Beli hiši. Kakor pričakujejo, bodo poplave dotlej vsaj toliko dokončane, da se bo dalo rabiti kabinetno dvorano.

Uradično naznanilo o tej seji došle še ni bilo objavljeno. To se bo zgodilo šele v ponedeljek, ko se vrne vladna družba s pogreba iz Mariona.

Predsednik Coolidge je doslej reševal le najnujnejše vladne posle. Nobenih pa se ni lotil, ki niso bili neizogibno nujni, ker je želel, da naj bodo rešeni šele potem, ko bo položeno truplo predsednika Hardinga v grob.

Ko se uradna družina zbere okoli mize iz mahagovine, bo državni tajnik Hughes predložil natančno poročilo o tem, kako stoji stvari glede vseh tekočih vnanih vprašanj.

Drugi kabinetni ministri bodo takisto predložili vsak svoje poročilo o stvareh, ki sodijo v njihovo področje, in predsednik Coolidge bo imel tudi precej zadev, ki mu jih je treba predložiti njegovim svetovalcem.

Važnejše zadeve, ki zahtevajo takojšnje pozornost, so naslednje: 1.—Pogodba s Turčijo. Ta listina je bila že objavljena, ali med časom, ko je imel predsednik posla k Hardingovim pogrebom, se nikakor ni mogel natančneje seznaniti z njo. Državni tajnik Hughes jo bo pregledal zaenot s predsednikom, ki bo potem odločil, ali naj je predloži senatu v odobrenje, ali ne. Najbrž se bo to tudi zgodilo.

2.—Konferenca glede priznanja mehliše vlade. Dosežen je bil sporazum med ameriški in mehliškimi komisarji ter predložen državnemu departmantu in mehliškemu predsedniku Obregonu. Ta pogodba pa je bila pridržana na državnem departmantu, ker je potrebno, da jo predsednik Coolidge pregleda in odobri. Kakor je rečeno, je skoro gotovo, da jo odobri obe vlagi.

3.—Spor radi opojnih pijač na inozemskih ladjah. Vnani ministri Hughes bo povedal predsedniku Coolidge, koliko je storil v tej zadevi, ter mu pojasnil, kakšnega mnenja so inozemske vlade glede dovažanja opojnih pijač na ladjah v Združene države. Razpravljali bodo tudi o tem, ali naj administracija zahteva od konzularnega popravka Velastendove postave toliko, da bo dovoljeno tu-

3.—Spor radi opojnih pijač na inozemskih ladjah. Vnani ministri Hughes bo povedal predsedniku Coolidge, koliko je storil v tej zadevi, ter mu pojasnil, kakšnega mnenja so inozemske vlade glede dovažanja opojnih pijač na ladjah v Združene države. Razpravljali bodo tudi o tem, ali naj administracija zahteva od konzularnega popravka Velastendove postave toliko, da bo dovoljeno tu-

3.—Spor radi opojnih pijač na inozemskih ladjah. Vnani ministri Hughes bo povedal predsedniku Coolidge, koliko je storil v tej zadevi, ter mu pojasnil, kakšnega mnenja so inozemske vlade glede dovažanja opojnih pijač na ladjah v Združene države. Razpravljali bodo tudi o tem, ali naj administracija zahteva od konzularnega popravka Velastendove postave toliko, da bo dovoljeno tu-

3.—Spor radi opojnih pijač na inozemskih ladjah. Vnani ministri Hughes bo povedal predsedniku Coolidge, koliko je storil v tej zadevi, ter mu pojasnil, kakšnega mnenja so inozemske vlade glede dovažanja opojnih pijač na ladjah v Združene države. Razpravljali bodo tudi o tem, ali naj administracija zahteva od konzularnega popravka Velastendove postave toliko, da bo dovoljeno tu-

3.—Spor radi opojnih pijač na inozemskih ladjah. Vnani ministri Hughes bo povedal predsedniku Coolidge, koliko je storil v tej zadevi, ter mu pojasnil, kakšnega mnenja so inozemske vlade glede dovažanja opojnih pijač na ladjah v Združene države. Razpravljali bodo tudi o tem, ali naj administracija zahteva od konzularnega popravka Velastendove postave toliko, da bo dovoljeno tu-

(Daj se na 3. strani.)

TRUPLJO PREDSED. HARDINGA IZROČENO MATERI ZEMLJI.

V četrtek popoldne dospelo v Marion, O. Na tisoče in tisoče ljudi šlo mimo krste na mrtvaškem odru v hiši pokojnikovega očeta. Vdova je prenašala tugo in bolelost mirno in pogumno. Delegacija javnih zastopnikov iz Chicaga je bila na pogrebu, ki se je vršil v petek popoldne. V žičniškem mestu je obstal ob treh popoldne ves promet. Večina trgovin, bank, tovarov in delavnic zaprtih cel dan.

Marion, O., 10. avgusta. — Truplo umrlega predsednika Hardinga je dospelo v Marion, O., kjer se ga v krsti položili na mrtvaški oder v hiši njegovega očeta.

"Ta vrata ne bodo nocej zaprta." To so naznanili po naročilu predsednikove vdove čakajočim množicam pred hišo, kjer je počivalo predsednikovo truplo.

Nepregledne vrste mladih, žensk in otrok so se polagoma pomikale ter čakale, kdaj pridejo na vrsto, da izkažejo načelniku ameriškega naroda zadnje čast. V vrstah je bilo videti deteta v naročju njihovih mater. Neki napol ohromel stariček je prišel do hiše žalosti na stolu na kolesih. Bil je invalid, in dva vojaka sta ga nesla mimo predsednikove krste. Pri stopnicah, po katerih so ljudje vstopali in odhajali, so bili nastavljeni vojaki, da so pomagali starim ljudem.

Mnogo kmetov je s svojimi družinami stalo po ure in ure v vrsti. Prišli so iz bližnje in daljne okolice.

Množica je šla mimo krste po dva in dva, in osem ur je šlo to ne prestanto. Mnogi stari ljudje so jokali, ko so šli mimo krste.

Vdova je precej časa sama vodila vse podrobnosti in dajala navodila. O končnih ceremonijah se je dolgo pogovarjala. Eden vsajških pomočnikov, ki so prišli iz Washingtona, je pripomnil: "Ženska je vojak."

Cvetlice so prihajale odbliku in oddale. V petek jutraj so dospeli v Marion žrje železniški vozovi, obloženi z vencem in kopti, s vzhoda. In tovorni avtomobili iz Columbusa, Daytona in drugih ohajskih mest so prihajali voz za vozom s cvetlicami.

Ko se je pripeljalo mrtvo truplo predsednika Hardinga v Marion, ni bilo opaziti nikakršnega pompa. Priprosti prebivalci so zalujovi čakali na vročem avgustovem solnem ure in ure na svojega prijatelja.

Sto trinitrideset Čikažanov, ki so po veliki večini zastopajo zvezno in zvezno vlado, se je v četrtek svečer na posebnem vlakcu odpeljalo v Marion, so se vdeležili pogreba v petek popoldne.

Hardingovo truplo so izročili materi zemlji začasno poleg njegove matere. Kje bo stala njegova grobnica pozneje, še ni določeno. Na vsak način pa mu je bodo postavili na marionskem pokopališču.

Vdeležitev pogreba, ki se je pričel ob treh popoldne v petek, je bila ogromna. Avtomobilov je bilo toliko, da so tvorili nepregledno vrsto. Zastopani so bili vsi sloji od predsednika Coolidge pa tja dol do deteta v najnežnejši detinski dobi.

Chicago, Ill. — Čikaško mesto se je pridružilo narodnemu žalovanju v petek.

Še nikoli ni v svoji zgodovini čikaško mesto priredilo tako silno in ogromno demonstracijo. Bilo je na sto in sto ljudskih shodov na prostem.

Ob treh popoldne, t. j. v tistem hipu, ki se je pričel v več sto milj oddaljenem mestecu Marionu pogrebni izprevod, je obstal ves promet v čikaškem mestu.

Poulična in nadecestna železnica sta obstale. Promet je zamrl, množice so odkritih glav mirovale v tistih usodnih sekundah.

Policeji so vsak na svojem mestu stali na "pozor" ter salutirali.

Po bulevardih je obstal ves motorni promet — eno minuto — in potem je mesto iznova oživel.

Ze zgodaj jutraj je bilo po mestu opaziti mrtvilo. Skoro nobene avtomobila ni bilo videti na cesti. Poulična železnica je obratovala napol tako živahno kakor sicer. Delavskih množic nisi videli. Tovarniško počivalo v petek cel dan, banke, delavnice in skoraj vsa industrija v mestu.

V ČIGAVEM INTERESU JE BIL LO KASERDENO PORUHEJE?

Kabinetne zaje so tajne, kajti boje se resnice.

Pariz, Francija. — Zdjaj govore, da je Francija zasela toliko raznega materiala, jekla, rude, premoga itd., da če ga vrže na trg, da padejo cene.

Francoski kabinet je pred zelo koščljivim vprašanjem, kaj naj stori. V političnih krogih govore, da je kabinet odbraval tajno sejo, na kateri se je posvetoval, komu naj ta material izroči. Seja je bila tajna, ker se kabinet boji, da opozicijsko časopisje začne kričati, ker namerava kabinet izročiti zasaeeni material Lorain Material kompaniji, nekemu konzorciju, katerega tvorijo podporniki Poincareja in njegovega kabineta.

Zasaeenega je bilo petdeset tisoč ton švedskega železa in veliko premoga iz tujzemstva.

Namen kabineta je izročiti omenjeni kompaniji ta zasaeeni material po izredno niski ceni. Ako se to zgodi, ne bo opozicija molčala, kajti škandal bo zasrnel do neba.

BUNDESEN IZPODBIJA KLINIKO ZA PORODNO KONTROLLO.

Zdravstveni komisar je savrnil Paddenov odlok ter zatrdil, da bi bil zaštri uničevalen za ameriški narod.

ZAGOVORNIKI PORODNE KLINIKE UPAJO NA KONČNO ZMAGO.

Chicago, Ill. — Zagovorniki porodne kontrole so dobili v četrtek zmago v Chicagu po večletnem prizadevanju. Ali per ur kasneje pa jim je stopil zdravstveni komisar Herman Bundesen v napotje.

Po dvotedenskem preučevanju postave je obvestil mestni pravni zastopnik F. X. Buseh zdravstvenega komisarja, da ne bo mogel odkloniti dovoljenja za otvoritev porodne klinike, na kateri bodo dajali ljudem pojasnila in navodila za porodno kontrolo.

Dr. Bundesen je preužil to mnenje ter potem naznanil, da se ne more strinjati z njim. Rekel pa je, da se hoče posvetovati o tej zadevi s pravnim zastopnikom Frankom M. Paddenom ter ga opozoriti na nekaj novih faz, ki jih je izpustil v svojem prvotnem odloku.

Za kliniko se poganja več odličnih družabnih žensk in zdravnikov. Prošnjo za dovoljenje je podpisala mrs. Benjamin Carpenter, 1545 Astor St.

Odvetnik Harold L. Ickes in George Packard sta izdelala petletno. Pridodala sta tej prošnji še pismo, ki ga je pisal o tej zadevi državni pravdnik Edward J. Brundage, ki meni o kliniki tako kakor mestni pravni zastopnik Busch.

"Porodna kontrola bi hudo pospeševala razsulo našega naroda," je rekel dr. Bundesen.

"Treba nam je klinika za poudčenje v samozatajevanju, ne pa klinika, na kateri bi dajali pojasnila o porodni kontroli. Vsimo dolžni obveznosti do bodočih rodov."

Mrs. Carpenter je dejala, da se organizacija ne bo obrnila na sodišče, niti ne započela nikakršne akcije, dokler ne rešijo zadeve mestne oblasti.

"Rečeno nam je bilo, da ni nobenega pravosodnega razloga, zakaj bi se ne delo odpreti klinike," je pristavila. "Po mojem mnenju se da doseči rešitev te zadeve mirnim putem."

K nazorom drja. Bundesena je pripomnila samo tole: "Njegova izjava je jako zanimiva, še resnična."

Padden je dejal, da so newyorška in druge države sprejele postave proti porodni kontroli, ali v državi Illinois ni nobene take postave.

Rekel je, da ni v obeni postavi nobene besede proti porodni kontroli. Ali po njegovem mnenju je

PROFITARSKJE ORGIJE V BERLINU POUZROČAJO OBUP.

LJUDSTVU POHAJA POTEPREČLJIVOST.

Prodajalne so zaprte, ljudstvo pa strada.

Berlin, Nemčija. — Profitarji uganjajo prave orgije z navijanjem cen navzgor. Nemško ljudstvo je izredno potrpečljivo, ampak sedaj tudi njemu pohaja potrpečljivost.

Sprejete so bile postave proti odiranju in profitarstvu. In kaj so storili profitarji? Zaprli so svoje prodajalne, kajti njih šepi so svrhani z denarjem, ljudstvo pa strada.

Profitarji so zabarikadirali vrata svojih prodajaln s tramovi in železom, ker se boje, da ljudstvo v svoji jezi udere vanje.

Milica je seveda pripravljena in strojnica tudi.

Popoldne se je nudil izreden prizor v državnem sboru, ko je vanj vdrila skupina mladih komunistov in je kričala, da ne zapusti državnozbornske dvorane, dokler kancelar Cuno ne poda ostavke. Socialistični poslanci so jih končno pregovorili, da so zapustili državnozbornsko dvorano.

Ampak še nekaj neprijetnega se je rodilo za nemškega kancelarja. Poslanci se razgovarjajo, kaj se zgodi, ako Cuno resignira. Posebno v skrbeh so buržoasni poslanci, kajti po njih mnenju ni dobrih sposobnega naslednika. Nekateri vidijo Cunovega naslednika v predsedniku državnega zbora Loebu, drugi v poslanecu Stresemannu, voditelju nemških klerikalcev ali nemške ljudske stranke.

V restavracijah so se cene podvojile. Tako je tudi v hotelih. Soba v hotelu prvega razreda stane 15 milijonov mark, tujeceml morajo pa plačati dvanajset milijonov davka, kar stane zdaj šest dolarjev.

Tisti, ki so kupili marke pred enim tednom, pa plačajo pet in dvajset dolarjev. Tako hitro pada vrednost marke. In še se položaj ne spremeni, jih bo menda kmalu sto milijonov ali pa še več za en dolar.

KA BUDALOST \$400,000 ZAPUŠČINE.

San Francisco, Cal. — Stolice za špirtistične študije na Stanfordovi univerzi je bila ojačana danes, ko prišlo v tozadnji sklad \$400,000 zapuščine iz Avstralije. Denar je bil poslan krajevni banki iz Melbournea.

Stolice je ustanovil Thomas Welton, ki je bil več let znamenit špirtist.

Univerza se je branila te stolice, čeprav ji je avstralski Stanford ponudil svojčas \$50,000 za ustanovitev. Univerzitetno vodstvo mu je pisalo pismo, v katerem je bilo rečeno, da jo ustanove le pod pogojem, če bodo preučevanja nepristanska, pa naj bodo še špirtizmu v prilog, ali ne.

Univerza ima sedaj \$600,000 za to stolico na razpolago.

GOVORICA O ZNIŽANJU TELEFONSKE PRISTOJBE.

Chicago, Ill. — Govorice, češ, da bo odredila illinoiška trgovska komisija znatno znižanje telefonske pristojbine, ko se snide drugi teden v mesecu septembru, krožijo po mestu. Najbrž izvira iz zanesljivih virov. Ali vendar so še ne da reči z gotovostjo, koliko je resnice na tem. To bomo videli šele tedaj, ko se sestane komisija.

razbirjevanje pojasnil o porodni kontroli v kakršnikoli drugi obliki nekaj drugega kakor porodna klinika. Zato se ga da zadržati s izgovorom, češ, da bi takšno postopanje slabo vplivalo na javno moralo.

Če bo klinika za porodno kontrolo dovoljena, bo imenovana za njeno ravnateljico zdravnica Rachel Jarros.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narodnina: Zedinjene države (levo Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.15 za tri mesece, in za izsnemstvo \$5.00.

Naslov na vsa, bar ima stik s listoma

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year Chicago \$4.50, and foreign countries \$7.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v obloparju n. pr. (Julija 31-23) poleg vsakega imena na spodnji strani pomeni da vam je s tem dnem poteklo naročilo. Ponovite, če pravilno, da se vam ne ustavi list.

KAJ SE DRZNEJO PRIVATNI PODJETNIKI!

Ako delavci niso organizirani, si privatni podjetniki marsikaj dovolijo, kar pokazuje, da smatrajo delavce za svoje sužnje, ki se morajo celo v privatnih zadevah pokoriti njihovim ukazom.

Peoples Gas Light in Coke kompanija v Chicagu je privatno podjetje, akoravne nosi ime, da marsikdo misli, da je lastnina čikaškega ljudstva. Družba je seveda je toliko ljudska, da ljudstvu v Chicagu prodaja plin, dobitek se pa razdeli med delničarje družbe.

Družba je tako organizirana kot vsako drugo privatno kompanijsko podjetje. Ima svoje upravne ravnatelje, superintendente, predelavce, poslovodje itd.

Kompanija ima tudi posebno desko, na katero se zapisujejo fermani, po katerih se imajo ravnati delavci in delavke.

Na tako desko je zapisala neka gdč. Johanne Doane, predelavka, predstojnica ali superintendentka ali kaj že, povelje, po katerem se morajo ravnati uslužbenke. Dnevno časopisje jo imenuje dekaninjo uslužbenk pri Peoples Gas Light in Coke kompaniji. Navadni ljudje so dozdaj mislili, da so dekanji in dekaninje nastavljeni samo na univerzah, učiliščih in pri nekaterih verskih sektah. Seveda če cepimo to besedo še dalje, tedaj se prepričamo, da so takega naslova deležni tudi starešine pri korporacijah, pa tudi načelniki deset oseb. Zaradi tega nam je težko raztolmačiti, kakšno saržo ima gdč. Doanova pri plinski družbi. Pustimo ji torej naslov, kot ga ji je dalo dnevno časopisje ali družba, kajti naslov pove, naj bo tako ali tako, da ona ukazuje uslužbenkam in uslužbenke jo morajo ubogati.

Dekaninja je zapisala na desko plinske družbe, da bo ravnateljstvo odpustilo uslužbenke, ki nosijo obleko brez rokavov, ali ki se pokažejo brez klobuka, na ulici ali če se oblačijo tako, da razvijajo preveč privlačnosti.

Nasprotniki socializma so večkrat naglašali, da so proti socializmu, ker bodo ljudje v socialistični družbi živeli kot v veliki ječi. Poleg so povdarjali, da boljše človeške družbe ne more biti, kot se je razvila kot posledica kapitalističnega gospodarkega sistema, ker je v nji priznana individualna svoboda.

Marsikateri utopističen socialist je v svojih spisih povedal, kako si on predstavlja bodočo socialistično človeško družbo. Vendar pa dozdaj še ni nihče pisal, da bodo v bodoči socialistični družbi prepisovali ljudem, kako se morajo oblačiti, ako tega ne bodo storili, da bodo spodenji iz družbe in obojeni na stradanje. Znanstveni socialisti se sploh ne ukvarjajo z vprašanjem, kakšna bo bodoča socialistična človeška družba. Oni izjavljajo, da je to zadeva bodoče socialistične človeške družbe. Ona si bo življenje tako uredila, kakor bo smatrala, da je najboljše zanjo, absolutno pa ne bo ukazovala nikomur v stvarih, ki se tičejo osebne svobode posameznega člana socialistične človeške družbe.

Zdaj pa pogledajmo, kako je v sedanjih človeških družbi, ki stoni na kapitalističnem gospodarskem redu, o kateri trdijo vsi njeni zagovorniki, da vlada v nji največja individualna svoboda.

Podjetnik pride in ukaže, kako se naj delavec oblači, ko zapusti podjetje in odhaja na ulico. Ali ne govori tak ukaz, da se nahaja v taki človeški družbi še vedno na prvem mestu avtokratični duh iz mračnjanskega srednjega veka, v katerem so ukazovali, kako se sme oblačiti kmet, delavec, rokodelc, obrtnik, trgovec itd., a obenem pa grozili vsem stanovom, da bodo strogo kaznovani, ako se ne ravnajo po oblačilnih ukazih? Človek, ki se drzne komu drugemu ukazati, kako se naj oblači, je avtokrat. In če človeška družba trpi take avtokrate med sabo in ničesar ne podvzame proti njim, da se omeje njih avtokratične želje, tedaj ne more nihče trditi, da je v taki človeški družbi uvedena popolna osebna svoboda posameznika. Delavec, ki se mora tako oblačiti na ulici, kot mu ukaže podjetnik, pri katerem dela, je brezpraven suženj, podjetnik, ki izdaja ukaze o oblačenju njegovih uslužbencev na ulici, je pa samodržec.

SLIKE IZ NASELJIN.

Milwaukee, Wis. — Potreba zatevati, da se zopet nekoliko oglašimo o Slovenskem domu v Milwaukeeju, Wis.

Piknik dne 22. julija se je obnesel, kakor nismo pričakovali. Nekaterim se je zdelo udeležba večja kakor so mislili, drugim zopet manjša kot so pričakovali. V obeh organizaciji same je bil piknik velik uspeh. V primeri a razporeženjem naših Slovencev glede doma ter je bila udeležba velika.

To je navdušilo rojake, ki so na čelu organizacije z novim upanjem, da dosežejo svoj cilj, oziroma cilj vseh zavodnih milvanških Slovencev. Blagajna Slovenskega doma je bogatejša za \$322.57. Dobička od piknika je bilo sicer več, a kupili smo 24 čučatov pivskih kozarcev, kateri bodo na raspolog vsem društvom proti primerni odškodnini. (Kadar rabijo naša društva več kozarcev pri svojih prireditvah, naj se oglašajo pri tajniku Slovenskega doma.) Natančno premoženje Slovenskega doma bo v najkrajšem času naznanjeno po listih.

V imenu Slovenskega doma izrekamo na tem mestu vsem posetnikom piknika zahvalo, posebno za tistim, ki so na kak način pomogli do boljšega uspeha. Hvala posebej klubu "Danica" za skupno udeležbo njega članov in za štepe pesmi; dalje hvala rojakom za lepe podarjene rači za kobiljše, in sicer Jos Ivančiču, Johnu Gallunu, Johnu Čamerniku, Joe Tamšetu, Joe Matohu, Mathu Kovačiču in Lovretu Brataniču. Ne smemo tudi pozabiti rojaka Joe Radelja iz Racina, Wis., ki je povedal par krepkih. Komšno tudi hvala našemu rojaku Ignacu Kuzljanu za brezplačno vožnjo potrebnih tja in nazaj. Toliko glede piknika.

Namignili so mi še nekoč, da bo v kratkem nekaj vprisornjenega v prid doma. Da, načrt in pravila pridejo v kratkem v roke vsem posameznim rojakom. Sklep zdaj se je, ki se je vršila dne 20. julija, je bil, da bo spisan natančen načrt kakor tudi pravila Slovenskemu domu in homo potem delovali po zahtani poti.

S tem bomo podali milvanškim Slovcem prave smer glede nameravanega doma, ustregli redovnežem, potolašili nezaupeže, zavijajše in ukrotili podirače. V ta namen bo v kratkem izdana posebna knjižica, v kateri želimo imeti prav vsa imena trgovcev, podjetnikov in salnarjev. Oglasi bodo pobirani povsod, da bodo na ta način pokriti stroški izdaje knjižice. Opozorjamo torej vse, katerih se tiče, da se pripravijo, ali ne morejo s palico ali kaj aličnega, temveč z drobičem in cepaki. Vsakemu velja klic: Prvi mal polovi dar Slovenskemu domu na altar. — Oglasevalni odbor Slovenskega doma.

Delavec brez delavskega časopisa je kakor vojak brez puške.

Delavstvo se doseže udobnega življenja.

(Leland Olds za Fed. Press.)

Najboljše, česar se more delavstvo nadejati od sedanjega meznega sistema, se pokazuje v majski izdaji Illinoiskega bulletina o zaposlenosti. Stalno naraščanje povprečnih tedenskih zaslužkov skozi šest mesecev je nekoliko dvignilo mezde, to se pravi v dobi, ko je bila tudi industrijska aktivnost skoraj popolna. A podjetniki že govorijo o krčenju mezd.

Ves narastek tekem one dobe naraščanja v mezdah je znašal 12 odstotkov. Tedenska plača v novembru, ki je znašala \$24.93, se je povzela do maja na \$28. Dejstvo, da celo šestmesečno stalno povpraševanje za delavstvom ni pripravilo podjetnikov do tega, da bi povzeli plače delavstvu na ekstenznen minimum, pokazuje, kako trdo so navezani delavci na nizke plače in da jim nikakor ni upati na kake plače, ki bi jim nudile v življenju udobnost, dokler vladajo sedanjí industrijski mogotci.

Podjetniki prav radi govorijo o zakonu, ki bi jim preakrboval delavce in delavce pridrili k delu, kakor bi oni želeli, ko se pogajajo z delavskimi zastopniki in hočejo doseči kako znižanje plače. Da, potreben bi bil aličen zakon in sicer, da bi podjetnike pridrili, da obratujejo svoja podjetja tudi takrat, ko delavec prejme koncem tedna kake tri dolarje v zavrtku radi neobratovanja.

Spodaj je seznam, ki pokazuje, za koliko so se povečale tedenske plače v industriji od konca novembra 1922 do konca maja 1923.

Industrija:	Nov. 1922.	Maj 1923.
kamnosečka, opekarska in steklarska	24.34	28.11
kovinska, strojna	26.31	29.36
lesna	26.29	26.73
krznarska in usnarska	20.28	22.79
hemisna, ožna, barvarska	22.59	24.75
tiskarska in papirna	31.60	32.12
tekstilna	19.44	18.48
rojarska	24.29	23.25
šivilska, pivovaršilska in tobakarska	23.24	23.50
splošno manufakturna	24.98	24.90
prodajalna na debelo in drobno	17.94	19.66
rudarska	37.27	39.21
stavlinska	33.11	35.65
industri. javnih naprav	29.24	29.21

Ako preračunamo iz tega, koliko je večji delavčev zaslužek povprečno od vseh teh industrij, dobimo, da se je povzela od \$26.75 v novembru na \$28.26 v maju, ki pa je sedaj že nekoliko nižji. Ta šemam se tiče samo Illinois in je precej natančen.

Sedanjí povprečni zaslužek \$28 na teden je premal za delavca, če hoče z njim pri zdravju ohraniti svojo družino, kakor je dogal Biro za municipijalne zadeve v Filadelfiji. Oni biro je dogal, da morajo biti danes plače najmanj \$36 na teden, ako hoče delavec s svojo srednjo družino preživeti počteno in družino ohraniti pri zdravju. Pa recimo, da bi delavstvo res doseglo vsaj v povprečnem toliko plačo. Predno bi se to

zgodilo, bi poskočile tudi cene življenjskim potrebščinam in tako bi plača zopet ne zadostovala, ker preračun za vzdrževanje družine bi bil višji. Dokler bodo imeli industrije za proizvajanje in razpeševanje blaga v rokah zasebni lastniki, tolika časa se torej ni nadejati, da bi delavstvo prejelo plače, da se njim družine preživijo udobno.

Otroški domovi na Dnjepru.

Kortica, Ukrajina. (K. Fisher.)

Le nekaj vrst od Aleksandrovskaja, med kolenom reke Dnjeper 'u v neposredni bližini ogromnega mesta čez reko leži nekdanj nemška kolonija Kiškas. Nekdanj je spadala ta kolonija med najlepša in najbogatejša kmečka sela v Ukrajini. Njena slikovita pokrajina, katero je vsenakoli obdajala reka Dnjeper, pa je bila pozorišče najljubših bojov. Še danes žalostno štrli v zrak mnogo rober poslopj, kot so ostala po krvavih bojih in požarih svetovne vojne in revolucij ter protirevolucij. Nad to lično in itak prizadeto naselišče od prej so prišli z ognjem in mečem s svojimi tolpami generali Vranget, Dženikin, Petljura in drugi roparski vodje; vrstili so se in vsak je prizadajal naselišč nov udarec ter je polgalan tramovje zopet prišgal. Mnogo mesecev je imel bandit Mahnov s svojimi tolpami tu svoj glavni stan in lopove in strojnice so mogle izra obganjnih tramov. In tedaj je končala državljanska vojna, a prišla je nad deželo druga nesreča, lakota.

Potnik, ki pride čez nekoliko dvignjeni most preko Dnjepra, ima pred seboj slikovito, a žalostno panoramo. Kakor bi hotela ločiti od tega sveta ta mali košček livad, ga je reka obdala vsenakoli s modrim širnim pasom. Dokler bi potnik oddaleč opazoval to razdrto selišče, bi se mu zdelo, da so to razvaline starodavnega mesta, zlasti tako izgleda nekdanje najvišje zidano poslopje jetnišnice, toda ko pride bližje proti selu, opaša, da je v njem življenje, da grada nova poslopja in popravljajo ona, ki se še dade popraviti.

Na uho Slovku udarilo mili otroški glasovi, prepevanje dečkov in deklic, pa se ozre na ono stran ceste, odkoder prihaja petje in zdi se mu, kot bi med temi razvalinami videl deveto deželo. Obširna pritičena poslopja opazi, obdana od nešteti cvetličnih gred. Na prošelju vhoda pa opazi napis s naslovom: "Otroška kolonija Roze Luksemburške, ustanova Mednarodnega delavskega pomočnega združenja za gladujoče v Sovjetski Rusiji."

Kako silni kontrast se tu nudi. Prej je tu stala mogočna stavba ječa, katere razvaline so še v ozadju, a zdaj se dvigajo iz istega kamnja lični otroški domovi, zavetišča, kjer otroci siromskih delavcev ali sirote dobivajo zatočišče in dobro vzgojo. Kamenje nekdanje ječe, katero so nekoč obilvale solze mučenih, silni mile glasove in smeh srečne, nedolžne dece. Kaj vse ustvari delavska solidarnost! Nov svet se gradi tu, in nekdanjih vlačnih ječnih sten grada domove veselja za bodočo generacijo.

Otroški dom Rose Luksemburške je pravo otroško mestec; ali pa šele bo v kratkem. V petih stanovanjskih hišah stanuje 200 otrok, ki so vsi popolnoma ali vsaj na pol sirote. Iz vseh delov Rusije so ti malčki, od poljske maje kakor od daljnega Vladivostoka ter od Lednega pa do Črnega morja. Njih stariši so jih izgubili v mahanški vojni ali pa v dneh panike, ko je vladala lakota. Malčkov se je nadejati vedno več in tako gradijo nova poslopja, da bo prostora za 450 otrok, ko bodo pričeta poslopja dograjena.

Poglejmo nekoliko po tej koloniji, kjer se zdi vse tako zaposleno in srečno. Naselišče je nekoliko na dvignjenem prostoru, nekaj sto metrov oddaljeno od Dnjepra. Po cvetličnjakih ob terasah, ki so bili letos dokaj zgodaj obdelani je že meseca marca poganzalo prvo evetje in malčke so že pozdravljale učne trobentice, za katerimi so se potem vrstile vedno nove cvetlice. Skupina malčkov je čepela okoli grede, urno so kramljali in uravnali cvetlice. Grede so njih ponos in skrbno pazijo na cvetlice; vsak ima odločen nekaj rastlin, da jih neguje. In komaj so na opazili, so se vsi nenadoma dvignili ter veselo skakljali k nam, vprijoči: "Obisk, obisk!" Tako so opazili še drugi bolj oddaljeni in predno smo se dobro zavedli, že smo bili obdani z dečki in deklicami, ki so nam prinesli polno trobentice in vijolice ter drugih zgodnjih pomladnih cvetic.

Glas o obisku je šel tudi v hišo in kmalu je pridrvel skupaj ves naraščaj zavoda. Pričelo se je izpraševanje in razkazovanje. Otroci so pripovedovali o svojih slikah, o cvetlicah, o petju, godbi in vsem močnem, kar jih je vse veselilo. Na nekih vratih smo videli z ogljem narisano sliko Karla Marksa, ki jo je napravil 12 leten deček, drugod po za to pripravljenih tablah in stenah je bilo vse polno slik iz pravljice, o pokrajinah itd. Pri vhodu smo tudi našli nek od otrok spisan časopis, ki ga sami izdajajo in nosi naslov: "Mladi Spartance", kakor pravijo, da se imenuje tudi njih organizacija.

Dva dvanajstletna dečka sta sedla h klavirju in štiričrno igrala neko melodijo, ki sta jo sama zložila. Po odigranju sta pričela igrati "Otroško internacionalo" in vsi ostali otroci v sobi so ju spremljali s petjem. Pozneje so peli in igrali, nekateri pa pisali. Nismo se mogli načuditi živahnosti in dobri vagoji otrok ter smo jih odudovali, dokler nas ni voditeljica opozorila, da je poldan. Šli so k obedu in mi za njimi.

Pridno je posedel mladi narod okoli mizic k okusni in dobro pripravljeni jedi. S skrbjo nam je tedaj razlagal "strie Nepokup", kakor so mu dali ime malčki: "Prehranimo že lahko otroke precej dobro, toda z oblačanjem in obuvanjem je bolj križ. Mnogim še pozinj nismo mogli dati čevljev, da nismo mogli z njimi v gledališče, kar bi bili tako radi kdaj storili." Pripovedoval je, da mu malčki napravljajo pravi cirkus. Posebno srečni so bili, ko so dobili darove iz inozemstva, a čudno je tedaj izgledalo. Eden je dobil voljasko čepico z Nemškega, drugi ameriško obleko, tretji parški moderni slankni itd. Vsi so bili veseli in se zahvaljevali nepoznanem, ki so jim poslali.

Medtem ko so bili otroci pri obedu, smo se poslužili prilike in šli gledat po njihovih spalnicah. To so zračne, suhe in privlačne sobe, po stenah pa je vsepovsod polno njihovih slik in igrač, ki so jih sami izdelali. Sobe učiteljstva smo si tudi ogledali, kar je vse zelo preprosto, a čedno in prikupno. Opoja je malo, kajti k vsakemu izdajemu delu v kuhinji, po vrtovih ali drugod se poslužijo odraslejših otrok. Ti napravijo delo z veseljem in se še pulijo, kdo bo kaj pomagal, da jih morajo vrstiti.

V sobi št. 1 stanuje osem dečkov in deklic po štirinajst let. Tako so porazdeljeni po sobah po starosti, najmlajši stanovaleci so stari naš štiri leta. Na drugi strani učilnice je tudi otroški muzej, kjer so razstavljena vsa boljša otroška dela.

Poleg umetniške sobe je "Leninovo gledališče", ki je tudi last otrok tega zavoda. Vsa otroška kolonija ima električno razsvetlavo.

Tako je na razvalinah nekdanj ogromne in odurne ječe zrastle otroško mestec, kjer se razlegata veselji smeh in petje.

STAN DELAVSKE STRANKE SE PRESLEI V CHICAGO.

Chicago, Ill. — Delavska (komunistična) stranka je objavila načrte za izdajanje dnevnika v svrhu propagande in pa za preselitev glavnega stana iz New Yorka v Chicagu. Vzrok za preselitev glavnega stana, za kar se prižadevajo še zadnjih šest mesecev, je, da bodo v Chicagu lažje vršili svojo propagando širom vse dežele, ker je boljše središče. S stanom v Chicagu računajo, da bodo imeli tudi manj stroškov. Dnevnik nameravajo ustanoviti takoj po prvem septembru, ko upajo, da bodo že imeli glavni stan v Chicagu. Za financiranje dnevnika nameravajo ustanoviti delniško družbo z delnicami po \$5, katere nameravajo razpečati med članstvom. V načrtu imajo še obširno kampanjo za "Daily Workerja", kakor se bo glasil njih dnevnik.

SENATOR LA FOLLETTE V EVROPI.

London, Anglija. — Senator La Follette je rekel ob svojem prihodu v Evropo, da je prišel v Evropo, da opazuje in študira položaj. Obiskal bo Nemčijo, Belgijo, Švico, mogoče tudi Italijo in Francijo. Ponovite naročimo na "Prosveto".

NOVA KNJIGA! NOVA KNJIGA!

"Pater Malaventura"
in
"V kabaretu"

Spisal Zvonko A. Novak. Ilustracije narisal Stanko Zele.

Izdala in založila Književna matica S.N.P.J.

Povest iz življenja ameriških franciskanov. To je prva slovenska knjiga v Ameriki, ki ima izvirne slike. Fina trda vezba. Stane \$1.50 s poštnino vred. Rojaki, sezite po tej knjigi, ne bo vam žal!

Naročbe sprejema
Književna Matica S. N. P. J.
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TRUST PLAVE DELAVCE MIZERNO.

Če se trust redi in masti na račun svojih delavcev in konsumentov.

Chicago, Ill. — Profitarji, ki so v visokih cenah prodajajo ameriški delavcu sladkor, ne plačujejo svojih delavcev tako dobro, da bi lahko pošteno prehranili svoje družine.

LJUDSKA NEZADOVOLJNOST I NAŠIMI SODIŠČI.

New York, N. Y. (Fed. Press.) — Dejstvo, da je med nami zelo razširjena nezadovoljnost s sodišči in zakonskimi procedurami, je posledica izpiznane uspešne odvetništva, ki je znamenita osebnost v svojem poklicu.

BORAH ODOBRAVA, IZKAZUJE MIRU.

Boise, Idaho. — Zvezni senator Borah je dejal sredi tega tedna, da je jako pametno, če si človeštvo prizadeva najti načrt, po katerem bi se dalo priti do trajnega miru, kar je ravno smoter 'Ameriške mirovne nagrade'.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

Strokovno org. delavstvo se bojuje proti sodnijski prepovedi. Chicago, Ill. — Delavska federacija v Chicagu nastopi proti sodnijski prepovedi na sodišču, ki prepoveduje organiziranje delavcev v krojaških delavnicah, v katerih izdelujejo ženske obleke.

Čikaška delavska federacija bo sklicala posebno konferenco strokovno organiziranega delavstva, na kateri se bodo zastopniki delavstva posvetovali o korakih, ki jih je treba podvzeti, da se prepreči izdajanje sodnijskih prepovedi proti delavcem v industrijalnih vporih.

Stavka šivadarjev se nadaljuje. San Francisco, Cal. — Stavka šivadarjev in takelažnih delavcev se nadaljuje. Mogoče se jim pridruži tudi 2.300 pristanišnih delavcev. Gre za priznanje organizacije in povišanje mezd od osemdeset centov na en dolar.

V Chicagu stavkajo čistilci oknov. Chicago, Ill. — Zastavko za štiri sto organiziranih čistilcev oknov, ki zahtevajo dvajset odstotno povišanje mezd.

TUDI ŽELEZNIČARJI NAJ VEČ MOLJIVO, PA ŠE BOLJ TLAČANJIVO.

New York, N. Y. — Železnica Chesapeake & Ohio je sklenila, da bodo njeni službenici zadovoljniji, če bodo bolj molili in pogosteje hodili v cerkev. V tekoči izdaji železniškega lista je dokaj prostora posvečenega nekemu uredniškemu članku, v katerem pozivlja pisec, očitoma železniški baronje, naj le hodijo železničarji lepo v cerkev, pa bo vse prav in dobro.

Obiskujte predavanja o bibliji, opominja tisti uredniški članek železničarje. "Če ne našedeš, kar si želiš v eni cerkvi, poidi v drugo! Potem pa hodi tjakaj, dokler ne najdeš pokoja. Pomni, da je bresbožen narod vselej v razulu."

Vsi kapitalisti dajejo podobno nauke svojim službencem. Saj dobro vedo, da jim gre cerkev, pa naj bo še te ali one barve, strahansko rada na roko v vsakem ožirju. Cerkev uče svoje vernike, da je treba vsakemu delavcu potrpljenja in zaupanja v božjo vsemogočnost in milost. Cerkev trdi, da pride vsaka vladarska oblast odzgoraj — iz nebes. Kapitalisti so vladarji tega sveta. Torej so prišli iz nebes na zemljo. Delavci, ki hodijo v cerkev, s'ne upajo iskati svojih pravic in terjati poštene plače od svojih tlačiteljev, od kapitalistov, ker jim cerkev dan za dnem vbiha v glavo, da so kapitalisti 'poslanci božji'.

Pred par sto leti je imela cerkev neomejeno oblast nad priprostimi in nekimi ljudstvom. To je tlačnilo za neznanako slabo življenje cerkvi, cesarjem, kraljem, grofom in baronom pa kapitalistom, ne da bi si upalo ispregovoriti le one besedico za svoje pravice. In tako je še danes tam, kjer velja črna svojast za nekaj svetlega, nedotakljivega in nezmotljivega. Tam tlačani delavci se danes kapitalizmu, ki piše narodom kri v raznih oblikah.

Cerkev in kapitalizem sta si neločljiva prijatelja že odnekadaj. In dokler bo imela cerkev moč, toliko časa bo še tlačani delavci njenemu staremu prijatelju — kapitalizmu, in toliko časa bo tudi kapitalistična gospoda priporočala svojim službencem vero in molitev.

Boise, Idaho. — Zvezni senator Borah je dejal sredi tega tedna, da je jako pametno, če si človeštvo prizadeva najti načrt, po katerem bi se dalo priti do trajnega miru, kar je ravno smoter 'Ameriške mirovne nagrade'.

EVROPEJSKI DRŽAVNIKI BI ZOPET RADI DELILI.

POSEBNO NESTRPNI SO V PARIZU.

Zdaj bi radi rasparali in raztelesili Kitaj.

Pariz, Francija. — Kadar hoče buržoazija temeljito pobiti socialistične nauke, tedaj pravi, da je socializem za nič, ker hočejo uvesti delitev. Gospodje, ki podtika delitev socialistov, pa v resnici že zdaj prav pridno dele in sicer tako dele, da zanje ostane največji in najbolj dragocen kos.

Razdelili so precej na drobno Evropo, kjer ni bilo odločnega odpora. Zadnja poteza je bila okupacija Poruhurja. Zdaj pričakujejo, da bodo kmalu morali zapustiti Poruhurje, kjer so pobrali rude, promet, jeklo in železo in vse izvozili v Francijo. Tam menda ni kaj več vzeti in tako so prišli na misel, da je dobro pogledati v Kitaj, ako imajo tam kaj vrednega, da izvozijo v Francijo. Z drugimi besedami to pomeni, da so za intervencijo v Kitaj in za razdelitev Kitaja.

Kar žele francoski kapitalisti, radi sližijo na Quay d'Orsayju. Najraje bi kar sami udarili v Kitaj, saj imajo največjo armada v Evropi pod orožjem. Ampak vseeno se boje, poj poredjejo močnejši evropski sosede, kaj rečejo Američani.

Izdelali so še poseben načrt za intervencijo, ki se ima zaradi lepšega vršiti pod plaščem 'zavezniških sil'. Po njih mnenju bi bilo vse 'all right', ako bi samo predsednik Združenih držav pritrdil njih načrtom.

Na Quay d'Orsayju so izdelali že načrt za akcijo.

1. Demonstracija velesil na morju.

2. Nota podpisana od eden in dvajset narodov, ki so protestirali pred bokaarsko vstajo. (Pozabili so, da sta Avstrija in Nemčija podpisala noto in zdaj nimata ti državi kaj govoriti).

3. Bolj odločni koraki, katere pa upajo zavezniki odvrniti, ako je mogoče.

Kaj ti bolj odločni koraki pomenijo, tega Quay d'Orsay ne pove. Ampak ljudje, ki razumejo diplomatski jezik, akoravno prikriža misli, pravijo, da bolj odločni koraki pomenijo razkosanje Kitaj, ako se bo Kitaj potrpelljivo udal v svojo usodo.

Zdi se, da so v Franciji zdaj na krmilu pravi pustolovci, ki hrepene po čudeznih dogodkih. Medtem ko je zasedenje Poruhurja gotova stvar, sanjajo drugi o francoskem imperiju, ki se bo raztezal od Angleškega kanala v osrčje Afrike, drugi pa hrepene po razkosanju Kitaja na ta način, da Franciji pripade levji del.

ZASTAVE VEN!

New York, N. Y. — Če hočete govoriti v newyorškem mestu javno, morate poleg drugih stvari tudi dobiti zastavo in jo razobešiti za toliko časa, dokler govorite. Zastava pa mora biti velika najmanj tri čevlje na eno in štiri čevlje na drugo stran. Taka je mestna odredba od meseca maja. Na ta način so policaji, ko so poslušali škofa Pavla Jonesa v njegovem govoru za odpravo vojne pri demonstraciji, prijeli govornika. Škof Jones je sicer vedel, kak je zakon in se tudi po njim ravnal, toda poljsko oko, ki opazi vsak malenkosten prestopek (velikega pa včasih prezre) je pronašlo, da je Jonesova zastava za nekaj paleev prekratka in govornika nemudoma prijela. Škof Jones je moral takoj pred sodni stol, To je bilo prvič, da se je policija zavzela radi velikosti postave, da ja njee ne krši zakona mestnih očetov.

Na drugi strani prav v bližini, kjer je govoril škof Jones, so isti policaji videli drug shod, na katerem je govoril nek član mestnega prosvetnega odbora. Tam pa policaji niso opazili, da je zastava premla, šeravno je bila ravno tako velika kakor ona škofa Jonesa. Šele ko so služkatelji škofa Jonesa opozorili na to policaje, so si videli, da ima tudi oni za nekaj paleev prekratko zastavo in tako so peljali oba skupaj na sodišče, da sta se iznebila vsak pot dolarjev.

Zakon radi zastave je po mnenju Roberta Duna od uniže za ameriške civilne svobodoljce čisto navadna pretveza, s katerimi namerava policija sikanizirati radikalne govornike.

ČASI SE SPREMENJAJO.

San Francisco, Cal. — Čudno izpremembe prinaša včasih čas. Medtem ko je pok. preds. Harding letal bolan v hotelu, je skupina ravnodošlih, pred bolševiki ubeglih caristov dobila delo pri študenju njegovega posebnega vlaka, ki je bil potjanen na stranski železniški tir. Med čistilci vozov je bilo nekaj bivših generalov iz te ali one različne protibolševiške armade. Ko so njih mehke roke drgnle s krtačami po podih, je nedvomno komu ušel spomin nazaj v preteklost, ko je sam lastoval zasebne vlake in imel veliko številno služinčadi, da so mu jih čistili.

ŽETVE RUDARJEV V KANADI.

Otawa, Kanada. — V provinci Alberti je bil na vsakih 170.000 ton premoga ubit po en rudar v letu 1922 po poročilu zveznega delavskega departamenta. V Britanski Kolumbiji je bilo povprečno več nesreč, kajti tam je bil ubit na vsakih 85.000 ton po en rudar. Iz Nove Škotije poročila o tem ne povedo. Povprečno največ nesreč v Alberti se je zgodilo leta 1914, ko je bil na vsakih 18.000 ton premoga ubit rudar, najmanj nesreč pa je bilo leta 1921, ko je bil ubit rudar na vsakih 282.000 ton premoga.

Lansko leto je bilo po rudiških Britske Kolumbije 31 nesreč in sorazmerno je bilo število ubitih od 1000 ton 4.66 uslužbenecv. V kovinskih rudnikih je bilo v tej provinci ubitih šest ljudi od tisoč na leto.

PAPEŽ NIMA NAČRTA.

Rim, Italija. — Papež baje nima načrta za izravnave odkodniškega vprašanja in se ne bo umešaval v okupacijo Poruhurja. Ampak od druge strani se ali, ako bi bilo imelo pismo uspeh, ki ga je papež pisal kardinalu Gaspariju, tedaj bi bil papež prevzel ulogo posredovalca miru.

Papež je baje rekel, da zdaj edino lahko še pomaga molitev, da Bog razsvetli narode, da pridejo do sporazuma.

V kapitalističnih krogih pravijo, da molitev ne bo prav nič izdala. Molitev ni preprečila vojne, še manj bo pa spreobrnila francoske državnike in kapitaliste, katerim obeta zasedenje Poruhurja bogat plen.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Marksov trg. Zgodovinsko znameniti Turjaški trg v Ljubljani se je moral umakniti Marksovem trgu. Tako je sklenil ljubljanski občinski svet na pritisk delavskih zastopnikov. Ker so v občinskem svetu tudi klerikalni zastopniki, je znamenito, da so tudi oni glasovali za Marksov trg.

Kako skrbi Radió za kmeta. — Pred kratkim je imel Radió velik šhod, na katerem je med drugim dejal, da je na kmetih mnogo zlate in srebra.

Pri neki drugi priliki je zopet dejal Radió dobresedno sledeče: "Naše kašče so polne kruha, a naše skrinje polne perila. — Kmetje pa iščejo polne kašče in skrinje. Veleizdajca. Demokratski 'Preporod' objavlja že par dni 'senzacionalna' odkritja o veleizdajniški aferi, ki da so jo odkrili v Zagrebu. Na čelu vsega veleizdajniškega dela da je stal Radió, kompromitirani pa da so tudi slovenski klerikali. Te alarmantne vesti demokratskega lista so 'ponatani' le s še bolj senzacionalnimi naslovi radikalne ljubljanske 'Jutranske Novosti.' Res je le sledeče: V Zagrebu so aretirali neko špijonko in njene pomagače, ki so bili v službi Italije. Vsem je a-retiranih kakih 7 oseb. Da ti ljudje niso bili najboljši ljudje, se razume. Špijonka ima za seboj burno ljubezensko življenje, med aretiranimi pa so tudi trgovci s dekleti. Istočasno s to špijonsko afero pa se je odkrila tudi neka druga aferi, ki morebiti res diši po veleizdajstvu. Preiskavo vodijo v tej stvari beograjski radniki, ker da je bila zagrebška policija premalo zanesljiva in delavna.

Gagliardi. V Zagreb se je povrnil bivši avstrijski oficir Gagliardi, ki je bil pred kratkim vodja Hrvatov v tajni, ki so pripravljali revolucije na Hrvaškem. Moč pa je menda na uspehom svoje 'revolucije' obupal in je prišel kot spokorjen grešnik v Zagreb. Izgleda, da je Gagliardi marsikaj povedal vidi o delu Radió, ki se je po svoji stari navadi naj-

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 9. aprila 1904. Izkop. 17. junija 1907 v dravi Illinois. Glavni stan: 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois. Izvrševalni odbor: UPRAVNI ODESEK. Predsednik Vincent Calhoun, podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. 7, Box 81, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolševiškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vagrish, uredelec glasila Jože Zverc, tajnik upravitelj glasila Filip Godina. POROTNI ODESEK: John Underwood, predsednik, 497 W. May St., Springfield, Ill., Martin Zelenikar, Box 276, Barberian, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Teresh, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gerich, 614 W. May St., Springfield, Ill. BOLNISKI ODESEK: OSREDNJE OKROZJE: Blas Novak, predsednik, 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VZHODNO OKROZJE: Joseph Ambrosio, Box 284, Moon, Run, Pa., John Grodaj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O. ZAPADNO OKROZJE: Anton Sulzer, Box 104, Gross, Kans., za odgovorno: Max Mara, Box 100, Buhl, Minn., za odgovorno: Mito Zogel, 5483 S. Winchester St., Murray, Utah. Nadzorni odbor: Frank Zalta, predsednik, 3639 W. 28th St., Chicago, Ill., Frank Semrak, 5900 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6484 St. Clair St., Cleveland, Ohio. Zdrušitveni odbor: Predsednik: Frank Alot, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Jos. Blah, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio. VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Korn, 6233 St. Clair Av., Cleveland, O. POSEBNI — Korespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrli takole: VSA PISMA, ki se nanašajo na delo gl. poudarjenega na naslov: Predsednik S. M. F. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VSE KADEVE BOLNISKI PODPORA SE NASLOVI: Bolniški tajnik S. M. F. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vabijo se naslovi: Tajništvo S. M. F. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VSE KADEVE V VEZVI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. M. F. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Vse prišleke glade podporanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zalta, predsednik nadzornega odbora, Nigra stajler je agenci. Vsi prišli na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 497 W. May St., Springfield, Ill. Vsi dopisi in drugi spisi, nanašajoči, spisi, naročila in spisi vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: 'Prosveta', 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

brče silno zaletel in dal Gagliardi-ju protidržavno izjavo, da bi mogla vlada prijeti v veleizdajniškim procesom proti Radió. Vlada namreč zaenkrat pripravlja šele tla, da bo mogla nastopiti proti Radió. Zemljiški kataster v Srbiji in Črni gori. Kakor znano, nima Srbija zemljiškega katastra. Valed tega je tudi nemogoče, da bi se zemljiški davek pravično odmeril. Ker pa je pravilen kataster nujno potreben, se je vlada odločila, da izdelava v Srbiji in Črni gori katastralske dela.

Vrednost denarja v Jugoslaviji. En dolar velja 83.3 dinarja, švicarski frank velja 16.50, francoski frank 5.60, laška lira 4.10 in češka krona 2.83 dinarja; 100 svatr. kron velja 13 par, 100 nemških mark 2 pari in 100 madžarskih kron 70 par.

Trg s hitom. Žetev je v Vojvodini izredno dobra. V kakih 10 dneh pride nova pšenica na trg. Zelo verjetno je, da bo tedaj padla cena moki. Tujina se zelo zanima za pšenico, toda je še ne kupuje, ker so ji zdi predraga. Pšenica se trči po 380 do 385 dinarjev za 78 79 kilogramov, koruza po 300 do 405 za 100 kg. Žetev ovesa pa se še ne trguje, ker se žetev šele prične.

Moka se je posušila v Beogradu in velja odalej moka št. 0 šest dinarjev, krušna moka pa 4.90 dinarjev za kilogram.

Cene selenjave v Zagrebu. Kurnare za salato po 4, one za vlaganje po 7, karfiolja po 7, zelen grah v strokih 2.50 laljušen grah 3, paradizniki 6, buče po 1, krompir po 2 zelje po 3.50, pesa po 1 in rdeče zelje po 7 dinarjev za kilogram.

Mrtva pisma.

New York, N. Y. (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) — Tako izmucuje ameriška pošta upravo ona pisma, ki so nedostavljiva radi pomanjkljivega naslova, in ki jih bi mogoče povrniti pošiljatelju, ker ni na pismu njegovega imena. Taka pisma povzročajo veliko stitnosti in nadloge poštni uradi, vzdrževanje takozvanega urada za mrtva pisma (dead letter office) je precej draga stvar.

Vkljub stalni borbi proti nezanimaj pošiljateljem pisem dobiva ta urad vsako leto približno dvajset milijonov 'mrtvih pisem'. Še več zgube časa povzročajo poštni uravi pregledovanje poštnih in mestnih kapipotov, takozvani 'directory service'. Predno je pismo proglašeno za 'mrtvo', pismo skuša na vse mogoče načine uganiti pravo adresu naslovljenca. Ameriška pošta slovi po svoji iznajdljivosti. Ali vse to stane mnogo truda, časa in denarja in zdržuje ne le dostavljene, še slab naslovljenih pisem, marveč vseh pisem sploh. Dolžnost je torej vsakogar, ki piše pismo, da pazi na to, da adresira pravilno. Dostikrat se dog-

ja, da pošiljatelj navaja vse, kar ve o adresi naslovljenca. V takem slučaju je pošta veljna iti na roko in najti naslovljenca na podlagi danih podatkov; saj se ona ponaša s svojo iznajdljivostjo.

Dostikrat se pripeti, da pošiljatelj zna pač ulico, kjer stanuje naslovljenec, se pa ne spominja na hišno številko. V takem slučaju naj navede v adresi vse, kar bi moglo pomagati poštarju, da ga najde. Ako zna, kakšen je njegov poklic, in kjer dela, naj to doda. To utegne pomagati pismonoši, da najde naslovljenca tudi ob nepopolni adresi.

PRVA BELJA COOLIDGEVEGA KABINETA PRICAKUJE TORNE.

(Nadaljevanje s prve strani.) jim ladjam prihajati v ameriške luke z zapuščenimi opojnimi pljajami.

4. Izredno zasedanje našega kongresa. Dočim so mnogi senatorji in kongresniki stare garde proti izrednemu sklicanju, zahtevajo kmečki interesi, naj bo kongres sklican na izredno zasedanje nemudoma. Kolikor je doslej znanega, se novi predsednik še ni odločil za nobeno stran.

5. Položaj antifašnega premoga. Odločitev mora pasti nemudoma in brez vsakršnega oklevanja. Dne 1. septembra se ima pričeti prenegarska stavka, če ne bo odvrnjena. Kakor pričakujejo, bo predsednik posegel s svo odločnostjo v to zadevo ter gledal na to, da ne pride do grozde stavke.

6. Konferenca državnih gubernorjev glede uveljavljanja prohibicije postave. Načrta za ta ustanak je izdelal že umrli predsednik Harding. Ts je želel, da bi države prevzele vsi bremena v sodelovanju zveze vlade. Pennsylvanski gubernor Pinchot se je že zglasil pri novem predsedniku ter ga pozval, naj izvede Hardingov načrt. Coolidge bo to najbrž tudi storil.

Ali več, kakaj se svoj doček tako rad potepa v drugimi deželi in uganja razne 'poročnosti'? Odgovor na to je mnoge uganke v občanaju otrok našdi v knjigi 'Zakon biogenetike', katere dobiš pri Književni matici SNFF.

NAŠI POTOVALNI ZASTOPNIKI

v dravi Pennsylvania so na delu: brat Jernej Kokelj, brat Anton Osepek in Jerry Alesh. V Clevelandu in okolici je brat Anton Jankovih in sedaj pride v državo Wisconsin Louis Zakrajšek, kjer bo obiskal vse rojake in slahu s namenom, da se naroče na dnevnik Prosveto. Upravništvo priporoča rojakom in še posebno našim članom, da grejo na roke našim zastopnikom in jim po možnosti pomagajo pri agitaciji za list Prosveto. Filip Godina, upravitelj.

Janko Keršk: Nadepoln.

Jaroslav Podgolovski je bil eden istih, ki o njih pravijo, da so nadepolni mladeniči. Tega pa on sam do svojega osemnajstega leta ni vedel, in tudi drugi ne. Ko je bil sedveda ne po svoji zaslugi došel do tistih let, ki jim Nemeec daje karakteristično ime "Flegelj-ahro", je propadel njihovim bridki usodi, katere se nas je še malo "izobraženih" bornih zemljanov rešilo: jedel je posmariti. In ko je bil ujedal utripajočega sreča prvi svoj "opus" tiskan, je dvignil svoje poetično obličje za celo ped vsike, hodil trdo, kakor bi bil kol požrl — drugi so dejali, da to zaradi urudiljive ježe na Pegazu, — govoril malo in to v nekakem sentimentalnem glasu. — zakaj stalo je črno na belem v "Novicah", da je on — namreč Jaroslav Podgolovski — nadepoln mladenič.

Pravo njegovo ime je bilo sicer: pohleven Miha Maček, a zaradi skromnosti in mrlzlega glasu tega primka si je izvolil gori navedeno rojstveno hiša njegova je bila pod Golovecem, — skrbel je pa sam za to, da so ljudje, brigajoči se za razvitek našega slovstva znali, kdo se skriva za ono odejo.

Jaroslav je stal na lestvi do prvaštva v pesništvu — sedveda stoprva na prvem klinu, — a kaj to de — s klina na klin se urno pridde, in marsikdo, ki še stoji na vrhu, ne ve, kako je tja dospel.

Is hvaležnosti do prvih spoznavalcev svojih zmognosti se je naš junak ravnal dolgo časa po pravih Prešernovih pisarja; a lepega pomladnega dne, ko je utripala v radosti vsa narava, je obsenčil tudi njega nekakor "liberalni" duh v idealnem obrazu boga Amorja — in nadepolnost Jaroslava Podgolovskega je visla na lasu in le ta ... pa povemo raje, kako se je vse to vršilo.

Kakor smo že omenili, je bil Jaroslav doma v mestu, in mporokrat mu je trla boleat srce, da mu ni dano uživati poezije in prijateljstva življenja na kmeth. Ko je torej nekega jutra v postu prav melanholično prebiral Horacijev: *Beatus ille, qui procul negotiis*, — naš junak je bil tovariš — osmošollec — se odpro vrata, in pismono-

ša mu poda list, katerega prebravši Jaroslav vesolja kviliku pokonči, zakaj tu je bilo zapisano, da bo de stricu Matiju prav prijeto, ako hoče stričnik Miha — ali kakor mu tu pravimo Jaroslav, — s katerim se že dvajset let nista videla, prihodnje velikonočne počitnice na stričevem posestvu prebiti.

To posvetilo pa je bilo na lepem kraju na Dolenjskem — in vinograd, tiški, zlato solnce, "bleda" luna, šumljanje voda — vse, o j vse se je medlo po Jaroslavovih možganih. Jel je strica Matija kot Meccena slovenskega slovstva šislati — zakaj koliko pesmi se bodo dalo skovati v krasni naravi.

Teden pozneje, na cvetno soboto, že vidimo našega junaka peš potujočega na Dolenjskem zaviti v glavne ceste na stranski kofolovoz, po katerem je velel kašpot proti vasi — bivališču dobrotnega strica Matija.

Bilo je še pozno popoldne, in zahajajoče solnce, ki je zlatilo bližnje vinske gorice, je navduševalo Jaroslava tako, da je sedel kraj pota na leseno ograjo in v svoj vedno ga spremljajoči pesniški dnevnik zapisal začetno vrsto bodoče pesmi:

"Oh, ti zlato solnce!"

A ker rime ni mogel najti, je preložil navdušenje in nadaljevanje, — in četrti ure — pozneje ga najdemo že na stričevem domu.

"Bog te sprejmi, ljubi Miha," pozdravlja stric, prijeten mož prijazen obraz svojega hlahtnika, "kako si zrastle; pa kaj vraga si tako kuštrav," nadaljuje, smeje se.

Revež Miha ne ve odgovora, zakaj dolge lasje je nosil le zaradi "poezije", in ker je čul, da je taka noša poetu neobhodno potrebna.

Da bi torej strica odpravil od takih nerodnih vprašanj, se zahvali prav iskreno za prijazno povabilo ter povprašuje po teti in sestrični, na katero se le spominja, da sta se bila pred dvajset leti v Ljubljani zaradi hrnčak skregala.

"Obe sta v vinogradu pri delavelih; prav veselili sta se čuvši, da nas boš obiskal. Posebno Franca te že željno pričakuje. — Sedaj se malo počij; tu imaš sobo pripravljeno — le odloži. Jaz moram še malo v hlev, ker imam novega

hlapca, in ta je še precej okoren." Tako rekoč stric odide in pusti Jaroslava v prazni sobi, njemu odlošeni.

"Franca me željno pričakuje," je dejal, "dekle mora odraslo biti" — tako sklepa po sobi gor in dol stopaje naš poet in nekakov čuden čut se ga polasti, kakor — da se trivialne primere poslužim — mačke, ko hodi okoli vrele kaše.

Zdrami ga deklški glas z dvorišča:

"Oče, ali je Miha že tukaj?"

"Je, je, v sobi počiva; le gor pojdi, Franca, popraševal je še po tebi."

In deklet skoči gori po stopnicah, ter odpira vrata v Jaroslavovo sobo.

"Dober večer, gospodična Franca," se oglasi glašno naš junak.

"O, kaj me hočeš vikati?" se smeje, mu roko dajeje deklica, kakih sedemnajst let stara, rdečelična in lepo zrastle kakor jelka, "pa še gospodična! saj nisem iz mesta! To je lepo, da si nas obiskal; saj je v Ljubljani mnogo prijetejše, nego pri nas, in vendar si prišel."

"Oh, Franca, tako lepo ni pri nas. Tu imate tičke, ki vam pojo ves dan, po gostu vrši vester fakte skrivnosti skozi zelene, košate vrhove, in po dolini šumlja blister potok, — to je krasno, to je navduševalno!"

"No, voš kaj, — vetra celo ni mam rada; potok pa za drugega nima nič prijetejše nego za otroke, ki lovijo ribice in rake po njem. Ne vem, odkod jemlješ vse krasotno," odgovarja ustna zategovaje Franca.

Jaroslav zopet ni vedel, kaj bi dejal, a teta, ki sedaj pristopi, ga reši iz osupjenosti, v katero ga je bil spravil dekletov odgovor.

Vsi trije grede dol, kjer se jim še stric pridružil, ter sedajo v lo-po na vrhu, razgovarjaje se o navadnih stvarih.

Malo pozneje pride še nekdo, ki ga vsi domači prav prijazno sprejmejo; bil je sin bližnjega soseda, bogatega posestnika in starega prijatelja stričeve rodbine. Klisli so ga Pavel, in ker je bil nekaj študiral, in se tudi malo po gospodno nosil, so pritkali imenu tudi besedo "gospod".

Ta gospod Pavel našemu Jaroslavu ni bil nič kaj všeč. Kakor je posnel iz razgovora s njim, je bil sicer čisto pošten in pameten fant, — a Jaroslav je pogrešal na njem ono poetično oljko, ki bi jo moral po njegovih mislih vsak količkaj izobražen človek imeti.

Tudi se mu ni dopadalo, da se je Pavel proti Franči tako po domače obnašal.

Ko je prišel Jaroslav po večerji v svojo sobo k počitku, dolgo ni mogel zaspati. Franca, Pavel, stric, teta, gozdovi, poezija, to je bila sodrga in še v sanjah je govoril melanholično: "Oh, ti zlato solnce" pa rime tudi sedaj ni našel.

Druga dne — pa kaj bomo mučili potrpečljivega bralca s popisom — kako je hodil Jaroslav pesmariti "tja v temni gozd", "k šumljajočemu studencu," pod "vršče vrhove" in v enake praznične kraje, — povemo raje, da je bil, prej ko je solnce zalilo trikrat za daljino vinako pogorje, strašno — zaljubljen v svojo sestrično Franco.

In akoravno se je bil do tega trenutka strogo ogibal vseh "erotičnih" poezij, je vendar propadel sedaj nemili usodi — ter zapustil "očaka Triglava" in "deroča mater Savo", pustil spešo Slovence in razne svetelke božje, ki jih je opaval. Sedaj mu je le Franca polnila srce, in ker mu to ime ni bilo dosti mehko za miloglasno kanzita, ga je spremljal v "Franija".

"Oh, Franija!" je zdihoval, "oh, Franija, ljubim te," je pisal v svoj dnevnik.

Koderkoli je srečeval deklico, za katero sta mu bila srce in pesniška žila, povsod in vedno je napeljeval pogovor na "krasoto življenja" in njega slast v poeziji. Ga kako bridko ga je prešinilo, ko ga je deklet, praktično odgojena in bres razuma za njegovo poslignjo sentimentalnost, ki je še tako otko prirastla k njegovi naturi, — smeje se odvrčevalo od neslanih sanjarij s tako "naivno" opazko. Revež, ki ni vedel, da so za naly-nostjo skriva razum, in da ga Franca, dobro poznavajoča njegovo bolezen, odvrča le iz bojazni, da ne bi kdaj pograbil priložnosti ter odkril svoje želje in hrepensnje.

Pa nasposled je Jaroslav vendar sklenil tej reči priti do konca. Opasil je, da hodi njegova Franija skoro sleherni popoldan, kadar se je bil stric vlegel k navadnemu popoldanskemu počitku, in je imela mati doma z deklarirano mnogo opravila, čez vrt na gosto s drevesjem obrasli holm, kjer je pod staro bukvo stala lesena klopa, — prav prijeten kraj sredi veselo pomladi, ki je okrog in okrog valila mlado zelenje iz ogrelih tal. Jaroslav ni vedel, kaj počenja Franca tukaj, pa je sklenil, je danes pričakovati in ji razodeti svoje boleati; zmage je bil fant skoro gotov, saj je bilo deklet vedno tako prijazno proti njemu.

Ze pol ure je sedel Jaroslav gori pod bukvo v razno misli vstopljen, ter se pripravljaj za prizor, v katerem je hotel na glavno vlogo igrati, — kako lepo in navdušeno bo govoril, kako mehko in topče bo zaklical njeno ime: Franija!

"Pa glej, že gre! Srce, mirno bodi! A čaka, za sedaj se skrivam raje in potem pristopim."

Tako rekoč se uda trenutni bojazni, ter vstopi v grmovje za bukvo.

Franca pride počasi po poti gor in nekako nemirno okolo gledaje sede na klopi.

"Ali čuti, da sem tukaj? Morda me pričakuje," ugrablje skriti Jaroslav. "Kako je lepa! Črna lasje in črne oči, in pa ta vitka rast — oh, ti zlato deklet, kako te ljubim! Sedaj sedaj stopim pred te in ti razodenem svojo strast! Pa kaj gleda tako okoli? Ko bi me ugledala? Ne, jaz moram k nji — k nji, —" pa zakaj mu je zastala noga in zakaj marmra ardit to nepoetično kletev: "Da bi ga hudič! — Ta nerodni štorikljev, kaj hoče tu? Vse mi je —"

Jaroslav ni nič več mislil in nič več govoril, zakaj prizor pred njim je storil, da je stal kakor skala in gledal — da samo gledal.

Od druge strani je bil namreč prišel oni "nerodni štorikljev", kakor se je zljubilo srditemu Jaroslavu ga označiti, — sosedov Pavel, in Franca mu je hitela z veselim vzklikom nasproti.

"Ali si vendar tu, ljubček moj!" In gorak poljub je končal srčni pozdrav.

Poslušalec za bukvo je stal in gledal, čutil ni nič, nego da je strašno goljufan in nesrečen.

"Pa ti, nebeška pesnija, ti mi še ostaneš!" je vzdihnil resignira-

no, "čuj, čuj, kaj se pogovarjata!"

"Zakaj te smoti ni bilo k nam, Pavel?"

"Opraviti sem imeli! Kaj si počela? Ali ti je Miha zopet kako pesem deklariral?"

"Oh, ti ne veš, kako je ta človek siten. Jaz vedno mislim, da mu malo mešgan primanjkuje. In kako lazi za menoj, da se ga ne morem ubraniti. Večraj mi je neko pesembral, ki jo je o meni skoval. Če mu še ne manjka koleščka v glavi, ga bo pa kmalu izgubil."

"In pa o Triglavu in o Savi, — ali o teh nič ne poje?"

"Oh, kaj pa, na stotine jih ima, in veči, oni Jaroslav Podgolovski, čigar pesmim smo se že tolikrat smejali, to je naš Miha."

"On je to! — Vendar sem mislil, da je bolj pameten."

"Pa dejaj je, da bo kmalu še več pesmi nas svitilo dal."

"Bog mu greh odpusti, jaz mu ga ne bom."

"Zdaj pa pustiva tega; morda se bo še spametoval, povej mi raje, Pavel, kaj si danes pojel!"

Pozno zvečer je že bilo. Lepa pomladna noč je prepregla s svojim pajčolanom mirno semljo, neštevilno svezde se je lesketalo na širnem nebu in odsevalo v potoku, ki je za nizkim holmom pomikal svoje valove v rodovitno ravnino.

Kraj potoka na obrežju pa je stal naš Jaroslav, in srdito je dvigal roke kvilku ter prisegal k vsem bogovom, da nikdar več nobene pesmi ne bo skoval in da hoče biti zopet Miha Maček, in nikdar več ne Jaroslav Podgolovski.

Pred njim pa je žvigal plamen in vanj je metali Miha vse svoje pesmi, — vse svoje ljubezen.

Vetrid je zapihal in pepel je padel v vodo; po vodi pa je splaval dalje — dalje — dalje —

Kam? To je premišljeval tudi Miha in to je bil zadnji poetični sen nadepolnega mladeniča.

2000 dolarji. Prilepil je zavitek na reket lastniku, naj gre v banko in vso avto vložiti na čun tvrdke. Ko so v banki odzavitek, so našli, da je bil v njem le nekaj komadov časopisa ga papirja, prirezanih v obnovcenic. Svindler je bil že prej pripravil ta zavitek in spretno zamenil z onim, kjer je nahajal pravi denar.

Goljufi, ki so specialisti v "igri", radi prežijo na priselce, ko so na poti v stari kraj, kdo se približa odhajajočemu seljencu, ga nagovori dostikrat njegovem lastnem jeziku in vpraša, kam in kdaj odpote. Glej sledeč, neznanec namreč potovati s istim parnikom. Ktu se razvije prijateljstvo med bema bodočima sopotnikoma. Znanec mu zaupa, da ima pri sebi precej denarja in da se boji, ga ne bo kdo okradel, saj v neznanem velicestu je toliko goljufov, ki prežijo na tuje. Pa si ga, saj vzame njegov denar s hrambo. Drugi je sveda pravljen; zakaj ne bi, ko mu človek toliko zaupa. Neznanec tegne iz čepa zavitek, v katerem se nahaja njegov denar ali k se zdi, da je denar — dostike izrezki papirja s eno novčank na vrhu. V dokaz poštenosti pa ni drugega, naj priloži v isto zavitek tudi svoj denar. Neznanec pre te obveše zavitek in ga izdri potniku v hrambo, do odhda parnika. Ko ni več o nove prijatelja ni duha ni sluha, po nik končno odpre zavitek in na de v njem le komade papirja. Zavitek, kjer se je nahajal njegov denar skupaj z neznančevim "d narjem", je bil zamenjen z drugim.

Prstveza, pod katero se izvra potnikov denar, utegne seveda ti različna, ali bistveno sloni igra na istem načelu. Z enaki "trikom" je bil nedavno neki rjak na poti v stari kraj oropan s ves prihranek svojih dolgih let Ameriki.

Narodna "Prosveta" valom sorodnikom ali prijatelju v stadi domovih.

KJE SE NAHAJA

moj bratranec Joseph Dolinar pred 5 leti bila sva skupaj v Seattle, Washington, a sedaj ne vem kje je. Njegov naslov bi rad in vedel. Ujladno prosim njega in rojake ako kdo ve za naslov, da mi ga prijavijo na moj naslov Matt Dolinar, R. F. D. 1. — Harrietta, Mich. (Adv.)

POŠTE IZDALCI HARMONIK

Imam Lubasove harmonike štirikratne in štirikrat uglasene in ker bom v kratkem odpotoval v stari kraj jih prodam po zmerni ceni. Kdor hoče imeti res dobro harmoniko naj se obrne na moj naslov za ceno. Harmonika je še nova in malo igrana. Frank Krall, 223 Conolat ave., Monroe, Mich. (Adv.)

ZA KUHANJE PIVA DOMA

Imamo v malgi štad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poaknite in se pripravite, da je doma pri vas, kuhani vedno le najboljši in najmožnejši. Debit je tudi sbrko sovot, stabilizira in raznih izvenc, itd. Mi vam dostavimo narečilo po pošti, točno v vse kraje. Groceries, skladarjem in v prodajalnih delnicah namo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite za informacije na: FRANK OGLAR, 6491 Superior Avenue, Cleveland, O.

Njeno življenje.

Fovest — Spisala Zofka Kveder-Demetrovič.

Kneževa knjižnica — Izdala "Matica slovenska".

(Dalje.)

Rajko si je našel v neki pisarni službo pisarja.

"Najbolje bo, da se odselim mama," je rekel. "Ne razumeva se dobro, ti se razburjaš . . . Če me ne boš videla, boš imela mirnejše življenje."

"Nikoli ne dovolim tega!" je planila mati.

"Ako odideš, si odšel za vedno, potem nimaš več matere. Vem, da te ljub vsemu še nekoliko držim, da sem neka obramba pred najhujšim. Če postiš še to, si izgubljen. V par letih se ugno-biš. Desetkrat hitreje nego tvoje oče. Ostani, saj te ljubim kljub vsemu. Tvoja mati sem, ne pozabi tega!"

"Saj nisem zlega srca," je razjasnjeval sin. "Samo smolo imam. Kamor se obrnem, povsod mi izpodleti. Edina sreča, da imam tako naravo, da padem vedno na noge, kakor mačka, če jo vržeš skozi okno. Vidíš, jaz ne jemljem življenja tragično. Nihesar! Akademsko izobrazba, diplom, izpiti, izkušnje, izpričevala, to so ti same take reči, ki jih človek pravzaprav kar nič ne potrebuje. Prečeti tržaške bogataše, koliko jih je začelo s "višjo" omiko in oličkjo. Štacunski hlapci so bili! A jaz začnem kot pisar. Boš videla, kar žeš noč se mi odpre nepričakovana sreča. Kakšen ruski knez me izbere za svojega privatnega tajnika. Če ne bo drugače, pojdem pozneje v orijent ali v Malo Azijo, tam imajo ljudje, s tako pustolovno krvjo, kakorina je moja, precej nade na zlato bodočnost."

Začel je delati pisane načrte, ki so se zdeli Tildi smešni in otročji.

Njegov živahni, veseli temperament mu je povsod iz početka našel simpatij in prijateljske kratkočasnosti. Radi so ga imeli zaradi njegove kratkočasnosti in šaljivosti. Mnogo so mu izpregledali, česar drugemu ne bi. Ali bil je pač tak, da ni mogel izdržati dlje od par mesecev v enem mestu in pri enem opravilu. Tudi vino ga je premotilo vedno čezde. Razne lahkomiselne ženske v starem mestu so rade gledale krepkega mladeniča. Površni znanec, željni par veselih ur, so ga izvalili v svojo družbo, naučili se njegovih šal in ga prepustili potem natakarkem po nočnih kavarnah.

Nekoč ga ni bilo po noči domov in Tilda ga je vsa blede in prepada čakala pred pisarno.

"Nikar mi tega več ne stori!" je prosila in njen glas je bil obenem kakor grozitev, temna pretnja.

Potem je izgubil službo, ostal par tednov doma in iznova našel kakšen opravček. Imel je srečo in parkrat je stopil na lezktivno, ki bi bila nedvomno držala kvilku v brezskrbno življenje, če bi bil vstrajal. Bil je nadarjen in s lahkoto se je v par tednih vvalil v vsak novi položaj.

Povsod so ga iz početka hvalili, presenečeni so bili nad njegovo vsestransko uporabnostjo. Ali najkasneje čez dva, tri mesece mu je omrzelo novo delo, postal je len in površen, začel je izostajati, dokler mu niso odpovedali.

Stanoval je doma pri materi, čeprav mu je bilo to čisto neprijetno. V dobi delavnosti in treznosti je bilo še nekako. Ali kadar je začel veseljaditi, prihajati proti jutru domov, e, to so bili neprijetni časi tudi zanj. Mati je molčala in njene oči so bile kakor dva plamteča meča. Režalo ga je in peklo v prsih, čeprav se je branil neugodnih očitajočih pogledov, kolikor se je mogel. Izogibal se je in tudi ona se je izogibala njega.

Potem, ko je izgubil službo in živel od matere milosti, je bil pohlevnejši; posebno pred Leno se je hudoval sam nad seboj in obetal, da bo drugič še pametnejši; vidi, da je treba obračunati z lahkomiselnostjo. In večkrat je sam sebi verjel, da se bo ogibal družbe, vina in žensk, samo da se zopet oklene gotove službe, ki jo je bilo vedno težje najti.

Bil je komaj devetnajst let star, a njegov obraz je že kazal prezgodnje nezdrave sledi uvelosti in nerednega življenja, ponočevanja in pijače.

Tilda je v poslednjih letih popolnoma osivela. Njena postava pa je bila videti višja, glavo je nosila visoko vzdignjeno, naslonjeno nekoliko nazaj v tilnik. Obrab je postal duševen in plemenit, oči velike, žarče. Iptenzivno duševno življenje se ji je zrealilo na čelu in v potezah. Mnogo je čitala v nočeh, ko je čakala na sina. Nikoli ni legla, dokler se ni vrnil iz mesta.

"Ali si morda lažen? Hočeš li mleka, kave ali jira?" ga je vprašala mirno, kadarkoli je vstopil v sobo, ob devetih zvečer ali ob dveh po noči.

Te mirno vprašanje ga je bolj zapelje kakor najhujša očitanja. Če še ni bilo pozno, je ostal pri njej in ji pripovedoval razne malenkostne doživljaje, časniške vesti, mestne senzacije. Drugače je smuknil v svojo sobo in komaj na pragu je zatrjeval, da ni lažen.

"Zakaj si me zopet tako dolgo čakala, mama?" je menil prijazno. Tudi, če ni bil popolnoma trezen, ni pozabil izreči teh besed.

"Ne morem spati," je rekla mati in se zopet sklonila nad knjigo ali nad pletenje. Njen obraz je bil kakor maska.

"V kreaturo me ponižajo te njene oči," je čisto kiel Rajko a tihem. "Strašno mi je pogledati v njo, kadar ima tak obraz. Po vsem telesu začutim, da sem nizek in podel, pokvarjen. Vraga, enkrat se izgubim s doma, kakor duh izginem, kakor senca. Na kako ladjo se vdinjam in odpeljem v svet."

Po noči v razposajeni družbi v zakajeni kromi starega mesta se mu je med pitjem in petjem prikazal tih obraz materin in gnalo ga je domov. Nekaj mu je očitalo v sreči, grozilo se je, rotilo ga je. Rad bi bil zadušil glas, a ni mogel. Mati je bila slaba in vendar močna, nepremagljiva.

(Dalje prihodnjik.)

VARČLJIVI NAROD

VLAGA REDOVITO INVESTIRA RAZUMNO V KASPAR STATE BANK

Pod nadzorstvom vladi, državnine in Chicago Clearing House Ass'n.